

Posudek diplomové práce Markéty Pávkové: „Filosofické a etické motivy v díle Ingmara Bergmana“

Diplomová práce Markéty Pávkové je věnována Ingmaru Bergmanovi nejen jako člověku a výsostnému umělci, který dokázal převést do filmové podoby hloubku životních pocitů lidí, ale i jako mysliteli, který se řadí po bok filosofům, již si zvykli vyjadřovat se o filosoficko etických otázkách prostřednictvím uměleckého díla a byli tímto způsobem schopni udržet také teoretickou hloubku problémů. V tom je na jedné straně zajímavost a krása zvoleného tématu, na druhé straně však také jeho velká obtížnost. Předpokladem úspěchu může být jen symbióza citu pro umělecké vyjádření a schopnost orientovat se ve filosofickém a etickém myšlení. V případě Bergmanově k tomu patří i základní znalosti o severském protestantismu a celkové historické situaci, v níž autor tvořil. Ráda hned na začátku svého posudku konstatuji, že diplomantka prokázala velký smysl pro celkové interdisciplinární ladění své práce a s úkolem se vyrovnala se ctí.

První část práce se nazývá „Mlčení, pravda a maska“ a je věnována problému pravdy jako odkrytosti pomocí srovnávání myšlenek S.Kierkegaarda s představami I.Bergmana. Autorka se opírá o filosofické pochopení Kierkegaardových názorů, tak jak se rozvinulo především ve dvacátém století a ve filosofii existenciálně založené. Stranou však nezůstává ani pohled fenomenologický. Toto pochopení jí otevírá cestu k Bergmanovu myšlenkovému světu, k jeho hře s maskou a tváří a k jeho úpornému hledání (odkrývání) pravdy. Za velice podnětné tu považuji autorčino zjištění, že Bergman uvažuje o mlčení jako o masce i o mlčení jako podobě pravdy, o bytostném mlčení.

Druhá část s názvem „Bergman, Sisyfos a láska“ na první organicky navazuje a rozšiřuje záběr především o srovnávání Kierkegaardových, Bergmanových a Camusových pohledů na zakotvenost člověka v jeho světě, popřípadě na podoby lidské transcendence. Je zde také rozvinut motiv lásky ve spojení s dalšími existenciálními, zejména se smrtí a nudou. Zde bych vyzdvihla autorčin pokus o srovnání motivů hnusu, revolty a absurdity u zmíněných autorů. Pomocí Camuse, jako člověka ovládaného částečně jiným kulturním vzorcem, je totiž možné daleko lépe odstínit shody a rozdíly obou severských myslitelů.

Práce je opřena o velký soubor pramenné i sekundární literatury a o rozsáhlou znalost Bergmanových filmů, jejichž převedení na DVD určitě autorce pomohlo všimnout si řady detailů a náznaků, s nimiž Bergman neustále pracuje. Je psána bohatým jazykem a je velmi čtivá, aniž by slevila z preciznosti vyjadřování.

Práce splňuje všechny požadavky, kladené na úroveň diplomové práce, a proto ji navrhuji k obhajobě a klasifikovat stupněm v ý b o r n ě.

Pro obhajobu navrhuji rozpravu o těchto problémech:

1. Jak podle Vás souvisí láska se strachem a úzkostí v pojetí všech tří autorů?
2. Nakolik může učitel skutečně zprostředkovat pochopení filosofických a etických problémů studentovi středních škol prostřednictvím Bergmanových filmů a Camusových románů?

Praha 1.5.2008

.....
PhDr. Miloslava Blažková, CSc.